

Expunere de motive

Menținerea în subdezvoltare și sărăcie a populației este determinată, în mare parte, de slaba **calitate a clasei politice** care, la rândul ei, este rezultatul unor prevederi legale prea permissive, unele în contradicție flagrantă cu spiritul prevederilor constituționale. Asemenea prevederi au permis deturnarea activității partidelor politice dinspre interesul public spre cel personal sau de grup. Așa au apărut fenomene politice profund negative ca **traseismul politic**, **“baronizarea” liderilor politici** la nivel local și central, **lipsa promovării după merit** și **lipsa comportamentului integru al conducerii** privind conflictul de interese și incompatibilitatea dintre funcțiile deținute în partid și în stat sau funcțiile multiple deținute în partide. În acest mod, liderii de partid nu mai reprezintă interesul cetățenilor, ci urmăresc pe fond propriul interes, atât în partid, cât și în societate.

Cum partidele politice sunt *“asociații cu caracter politic ale cetățenilor români cu drept de vot”* (Art.1 din Legea Partidelor Politice nr. 14/2003) și cum acestea *“contribuie la formarea opiniei publice, participă cu candidați în alegeri și la constituirea ulterioară a autorităților publice”* (Art.2 din Legea Partidelor Politice nr. 14/2003), este evident că organizarea societății, în ansamblu, depinde de calitatea organizării partidelor.

Societatea românească se va organiza mai mult sau mai puțin democratic în funcție de nivelul democrației atins de organizarea internă a partidelor politice. Principiile separării puterilor în stat ar trebui să se regăsească și în principiile de funcționare ale partidelor politice. Doar în acest mod, exercițiul democratic promovat în interiorul partidelor va putea fi multiplicat cu succes și în administrarea țării atunci când vor ajunge la guvernare.

Constituția României, în Art. 8, alineatul 2, cere imperativ partidelor politice să respecte “principiile democrației”, principii ce includ și **separarea puterilor**. În plus, Constituția României, în Art. 40 (2) prevede că **“respectarea principiilor statului de drept”** este obligatorie pentru toate partidele politice. Dar, această prevedere din Constituție nu-și regăsește echivalentul în actuala lege a partidelor politice, care să prevadă includerea acestor principii în statutul fiecăruia dintre partidele politice. Cum statutul este legea internă care guvernează aceste organizații, el trebuie să conțină atât principiile democratice, nu numai sub forma unor afirmații, ci și ca dispoziții statutare concrete, care să garanteze, în mod practic, respectarea lor.

Legea partidelor politice nr.14/2003 stipulează că partidele politice *“sunt persoane juridice de drept public”* (Art.1) și că ele *“promovează valorile și interesele naționale”* (Art.2). În consecință, legea ar trebui să prevadă și condițiile statutare necesare pentru ca aceste organizații să-și îndeplinească menirea și, de asemenea, sancțiunile care se cer a fi aplicate în condițiile în care aceasta nu se întâmplă. Această lege ar trebui să fie îmbunătățită.

Art. 10 din Legea partidelor politice nr.14/2003 enumeră ceea ce trebuie să cuprindă în mod obligatoriu statutul partidelor politice, dar nu și ceea ce trebuie să prevadă acesta pentru a respecta Constituția și prevederile anterioare ale legii.

Actuala lege având formulări extrem de vagi, prin prezenta inițiativă se propune ca aceste reglementări să fie mai precise, pentru a garanta respectarea principiilor democratice în toate partidele politice.

Modificările propuse a fi schimbate în actuala lege sunt prezentate mai jos, fiind **subliniate și având font îngrosat și înclinat**.

1. "Art.11: Statutul și programul politic ale partidului trebuie să fie prezentate în formă scrisă și aprobate de organele împuternicite prin statut"

se modifică după cum urmează:

"Art. 11: Statutul și programul politic ale partidului trebuie să fie prezentate în formă scrisă și aprobate de **forul suprem de conducere al partidului, după care vor fi făcute publice**"

Explicații: fiind legea de bază a unui partid, statutul ar trebui să fie aprobat de forul suprem de conducere al partidului care este, conform legii, Adunarea Generală a membrilor partidului său a reprezentanților lor – Congres sau Adunare Națională)

2. "Art. 13 (1) Adunarea generală a membrilor și organul executiv, indiferent de denumirea pe care o au în statutul fiecărui partid, sunt foruri obligatorii de conducere a partidului politic și a organizațiilor sale teritoriale. Conducerile organizațiilor teritoriale se aleg pentru o perioadă determinată, prevăzută de statut"
(2) Statutul poate prevedea și alte organe, cu atribuții formulate explicit.

se modifică după cum urmează:

"Art. 13 (1) Adunarea generală a membrilor **sau a delegaților acestora** și organul executiv, indiferent de denumirea pe care o au în statutul fiecărui partid, sunt foruri obligatorii de conducere a partidului politic și a organizațiilor sale teritoriale. Conducerile organizațiilor teritoriale **se aleg pentru o perioadă de maximum un an.**"

(2) Organele executive sunt alese de adunările generale ale membrilor sau ale delegaților acestora și sunt cenzurate, în activitatea lor, de organe colective deliberative, alese de aceleași adunări, separat față de organele executive.

(3) Separația atribuțiilor între organele executive, deliberative și jurisdicționale ale partidului trebuie să fie asigurată de statutul partide.

(4) Convocarea și organizarea adunărilor generale ale mebrilor sau delegaților acestora la nivel central se face de către un comitet de organizare format din reprezentanți fără funcție de conducere ai organizațiilor teritoriale.

Observație:

(1) În condițiile lipsei unor tradiții democratice din România și a răspândirii până la cote alarmante a fenomenului "baronilor locali", se impune dinamizarea proceselor democratice prin repunerea în discuție sau/și reevaluarea frecventă activității liderilor locali, pentru ca aceștia să nu devină o frână în dezvoltarea democratică a partidului politic.

(2) Organele executive sunt alese de către congres și cenzurate de către un organ colectiv deliberativ cu rol de parlament intern al partidului.

(3) Separația atribuțiilor executive, deliberative și jurisdicționale trebuie să funcționeze și în partidele politice la fel ca în statul de drept.

(4) Convocarea congresului (adunării naționale) se face de către un comitet format din reprezentanți locali care nu au funcții de conducere.

3. "Art. 14 (1) Adunarea generală a membrilor partidului politic sau a delegaților acestora, la nivel național, este organul suprem de decizie al partidului. Întrunirea acestuia are loc cel puțin o dată la 4 ani."

se modifică după cum urmează:

"Art. 14 (1) Adunarea generală a membrilor partidului politic sau a delegaților acestora, la nivel național, este organul suprem de decizie al partidului. Întrunirea acestuia are loc cel puțin o dată la un an. Între convocările adunării generale, partidul este condus de un organ colectiv deliberativ ales de către adunarea generală. Acesta se întrunește ori de câte ori este necesar, în condițiile prevăzute în statut."

Explicații: De asemenea, conducerea centrală trebuie revalidată sau schimbată, dacă se dovedește incapabilă, mult mai des decât o dată la 4 ani. Partidele trebuie să își păstreze vitalitatea și democrația internă. Aceasta impune ca membrii lor să fie consultați frecvent în privința problemelor majore interne și a componentei conducerii organizației. Între congrese, partidul trebuie să fie condus de un organism colectiv deliberativ ales de acesta, și care se întrunește de câte ori este necesar.

4. "Art.15 (1) Pentru soluționarea diferendelor dintre membrii unui partid politic sau dintre aceștia și conducerile organizațiilor partidului, se constituie comisii de arbitraj la nivelul partidului și al organizațiilor sale teritoriale.
(2) Membrii comisiei de arbitraj sunt aleși pe o durată de cel mult 4 ani.
(3) Comisia de arbitraj este organizată și funcționează conform unui regulament aprobat de organul statutar, care trebuie să asigure părților dreptul la opinie și dreptul de a se apăra, precum și proceduri echitabile de decizie."

se modifică după cum urmează:

"Art. 15 (1) Pentru soluționarea diferendelor dintre membrii unui partid politic sau dintre aceștia și conducerile organizațiilor partidului și pentru verificarea integrității membrilor de partid propuși a fi desemnați pentru candidaturile la alegerile interne și externe ale partidului, respectiv a îndeplinirii condițiilor de lipsă a conflictului de interese și a incompatibilității cu orice funcție din partid, cu cel puțin 6 luni înaintea desemnării, se constituie comisii de arbitraj și integritate la nivelul central al partidului și la nivelul organizațiilor imediat inferioare.

(2) Membrii comisiei de arbitraj și integritate sunt aleși pe o durată de 2 ani de către adunările generale ale membrilor sau ale delegaților lor.

(3) Comisia de arbitraj și integritate este organizată și funcționează conform unui regulament, parte componentă a Statutului partidului, care trebuie să asigure părților dreptul la opinie și dreptul de a se apăra, precum și proceduri echitabile de decizie.

(4) Comisiile de arbitraj și integritate sunt organele jurisdicționale ale partidului, complet independente față de organele executive și deliberative"

Explicații:

(1) În plus față de atribuțiile actuale, aceste comisii de arbitraj ar trebui să funcționeze și drept comisii de integritate, cu rol de validare a candidaturilor interne și externe din punct de vedere al integrității celor propuși. Verificarea conflictului de interese sau a incompatibilității persoanelor propuse se verifică de aceste organisme. Ar trebui ca aceste comisii să aibă la dispoziție 6 luni pentru verificarea integrității.

(2) Comisiile de arbitraj și integritate trebuie să fie alese de forul superior de conducere al partidului, pe o perioadă de 2 ani pentru a le da stabilitate mai mare.

(3) Independența acestor față de executiv și deliberativ trebuie să fie asigurată de statut.

5. "Art.17 (1) Hotărârile partidului politic și ale organizațiilor sale teritoriale se adoptă cu votul majorității prevăzute în statut.
(2) Alegerea membrilor conducerii partidului politic și ai conducerilor organizațiilor sale teritoriale se face prin vot secret.
(3) Statutul trebuie să prevadă dreptul fiecărui membru la inițiativă politică și posibilitatea examinării acesteia într-un cadru organizat."

se modifică după cum urmează:

"Art.17 (1) Hotărârile partidului politic și ale organizațiilor sale teritoriale se adoptă cu votul majorității și în condițiile de cvorum prevăzute în statut.

(2) Alegerea membrilor conducerii partidului politic și ai conducerilor organizațiilor sale teritoriale se face prin vot secret al membrilor sau reprezentanților organizației respective."

(3) Statutul trebuie să prevadă dreptul fiecărui membru la inițiativă politică și obligativitatea examinării acesteia într-un cadru organizat ca și obligativitatea adoptării unei rezoluții după finalizarea examinării. Rezoluția va fi comunicată imediat, în scris, celui în cauză.

(4) Candidații pentru alegerile externe locale sau parlamentare, naționale sau europene, se aleg prin vot secret la nivelul organizațiilor locale, respectiv organizațiilor naționale ale partidului (pentru Parlamentul European) dintre membrii partidului cu o vechime de cel puțin un an în partid.

(5) Candidații la alegerile externe trebuie să fie confirmați de comisiile de arbitraj și integritate corespunzătoare, privind îndeplinirea cu cel puțin 3 luni înainte și până la votul desemnării a lipsei conflictelor de interese și incompatibilităților între poziția de potențial candidat și orice funcție de partid, candidații naționali fiind validați și de organismul central de conducere colectivă al partidului.

(6) Candidaturile externe se desemnează cu un an înaintea scrutinului electoral și se postează pe site-ul partidului. În caz de forță majoră, modificarea listei candidaților se va realiza în conformitate cu prevederile legislației electorale în vigoare.

(7) Alianțele sau partidele înființate cu mai puțin de un an înaintea scrutinului electoral extern se exceptează de la prevederile art. 17 (4) și (6) privind vechimea și termenul desemnării candidaturilor.

Explicații:

- (1) Pentru respectarea principiilor democratice este necesară și stabilirea unui cvorum, nu numai vot majoritar, pentru ca votul să fie reprezentativ pentru organizația respectivă.
(2) Fiecare organizație își alege conducerea. Conducerea nu poate fi impusă de sus.
(3) Inițiativele politice ale membrilor partidului trebuie, în mod obligatoriu, să fie discutate într-un organism statutar cu putere juridică de decizie și să primească o rezoluție de la acel organism, rezoluție ce va fi comunicată imediat petentului.
(4) Democrația internă impune alegerea candidaților la nivelul de reprezentare respectiv. Candidații ar trebui să aibă vechime în partid pentru a fi cunoscuți de către colegi și să nu fie "parașutați" din afara partidului. Responsabilitatea alegerii lor aparține membrilor votanți ai partidului pe care aceștia îi vor reprezenta, dacă vor fi aleși în structurile statului.
(5) Este necesară verificarea integrității și adecvării politice a candidaților pentru alegerile externe pe un dublu traseu, unul din punctul de vedere al integrității, de către comisia de arbitraj și integritate care este independentă de conducerea partidului, și altul, din punctul de vedere al adecvării politice, expertizei și a doctrinei, de către un for superior de conducere colectivă al partidului.

(6) Stabilirea candidaturilor cu cel puțin un an înainte și publicarea listei acestora satisface necesitatea transparenței activității partidului politic, permite competiția onestă, evitarea conflictului de interese, diminuarea traseismului și a tranzacționării pozițiilor de candidați. Odată încheiată competiția internă, candidații vor avea la dispoziție un an pentru a se pregăti pentru campania electorală, pe programe politice și activități care să crească calitatea prestației acestora. În caz de forță majoră (îmbolnăvire, deces, evidențierea unor acte de corupție, demisie) candidaturile vor fi modificate la termenul limită de depunere a listelor la Biroul Electoral.

6. "Art. 18 (1) Pentru înregistrarea unui partid politic se depun la Tribunalul București următoarele documente:

- a) cererea de înregistrare, semnată de conducătorul organului executiv al partidului politic și de cel puțin 3 membri fondatori, care vor fi citați în instanță;
- b) statutul partidului, întocmit conform prevederilor art.10;
- c) programul partidului;
- d) actul de constituire, împreună cu lista semnăturilor de susținere a membrilor fondatori;
- e) o declarație privitoare la sediu și la patrimoniul partidului;
- f) dovada deschiderii contului bancar.

(2) Cererea de înregistrare se afișează la sediul Tribunalului București timp de 15 zile.

(3) În termen de 3 zile de la data depunerii cererii de înregistrare, anunțul cu privire la aceasta se publică de către solicitant într-un ziar central de mare tiraj."

se modifică după cum urmează:

"Art. 18 (1) Pentru înregistrarea unui partid politic se depun la Tribunalul București următoarele documente:

- a) cererea de înregistrare, semnată de reprezentantul comitetului de inițiativă pentru formarea partidului și cel puțin de încă 3 membri ai acestui comitet;
- b) proiectul de statut al partidului, întocmit conform prevederilor legale
- c) proiectul de program politic al partidului;
- d) actul de constituire, împreună cu lista semnăturilor membrilor fondatori;
- e) o declarație privitoare la sediu și la patrimoniul viitorului partid;
- f) dovada deschiderii contului bancar al viitorului partid."

Explicații:

- a) Un partid politic se organizează la inițiativa unui grup de oameni (comitet de inițiativă) care se organizează ca un ONG condus de un reprezentant legal. Acesta este cel care trebuie să facă demersurile pentru înscrierea partidului.
- b) Partidul nefiind încă înființat, statutul nu poate fi decât un proiect după care se va organiza prima adunare generală (constituantă) a partidului după înființarea legală a acestuia.
- c) De asemenea, programul politic nu poate fi decât ca un proiect inițial ce urmează să fie dezbătut și adoptat în prima adunare constituantă a partidului.
- d) Pe lângă comitetul de inițiativă, înainte de înființarea partidului, vor adera la această inițiativă cetățeni care vor fi membrii fondatori ai partidului. Cei care semnează pentru înființarea unui partid trebuie să fie **viitorii membri activi** și nu simpatizanți sau viitori votanți ai acestuia.
- e) și f) Este vorba de organizația înființată de comitetul de inițiativă și sediul viitorului partid (pentru care se depun actele)

7. "Art. 19

(1) Lista semnăturilor de susținere trebuie să menționeze obiectul susținerii, data și locul întocmirii, iar pentru susținători trebuie să conțină numele și prenumele, data nașterii, adresa,

felul actului de identitate, seria și numărul acestuia, codul numeric personal, precum și semnătura. Susținătorii înscrierii unui partid politic pot fi numai cetățeni cu drept de vot.

(2) Lista va fi însoțită de o declarație pe propria răspundere a persoanei care a întocmit-o, care să ateste autenticitatea semnăturilor, sub sancțiunea prevăzută de art. 292 din Codul penal.

(3) Lista trebuie să cuprindă cel puțin 25.000 de membri fondatori, domiciliați în cel puțin 18 din județele țării și municipiul București, dar nu mai puțin de 700 de persoane pentru fiecare dintre aceste județe și municipiul București.

(4) Fiecare listă va cuprinde persoane dintr-o singură localitate. Listele vor fi grupate pe localități și județe, pentru a se putea verifica prevederile alin. (3)."

se modifică după cum urmează:

Art. 19

(1) Lista semnăturilor membrilor fondatori trebuie să menționeze obiectul susținerii, data și locul întocmirii, iar pentru membrii fondatori trebuie să conțină numele și prenumele, data nașterii, adresa, felul actului de identitate, seria și numărul acestuia, codul numeric personal, precum și semnătura. Membrii fondatori ai unui partid politic pot fi numai cetățeni cu drept de vot.

(2) Lista va fi însoțită de o declarație pe propria răspundere a persoanei care a întocmit-o, care să ateste autenticitatea semnăturilor membrilor fondatori, sub sancțiunea prevăzută de art. 292 din Codul penal.

(3) Lista trebuie să cuprindă cel puțin 1.000 de membri fondatori, domiciliați în cel puțin 18 din județele țării și municipiul București, dar nu mai puțin de 50 de persoane pentru fiecare dintre aceste județe și municipiul București.

(4) Fiecare listă va cuprinde membrii fondatori dintr-o singură localitate. Listele vor fi grupate pe localități și județe, pentru a se putea verifica prevederile alin. (3).

(5) Fiecare membru fondator va completa o adeziune pentru viitorul partid și va trimite comitetului de inițiativă un CV care să cuprindă datele de identitate, situația familială, studiile, activitatea profesională și activitatea politică anterioară precum și o scrisoare de intenție în care să se precizeze motivul pentru care dorește să înființeze partidul respectiv.

8. "Art.24 (1) Partidele politice au obligația să depună la Tribunalul București:

a) documentele atestând desfășurarea adunărilor generale, în termen de 30 de zile de la data acestora;

b) documentele provenind de la autoritățile electorale competente privind desemnarea candidaților în alegeri, în termen de 30 de zile de la data alegerilor."

se modifică după cum urmează:

"Art.24 (1) Partidele politice au obligația să depună la Tribunalul București:

a) documentele atestând desfășurarea și rezultatul adunărilor generale naționale, în termen de 30 de zile de la data la care acestea au avut loc. Prima Adunare Națională cu caracter de adunate constitutivă va avea loc la cel mult 90 de zile de la data înscrierii partidului;

b) documentele provenind de la autoritățile electorale competente privind candidații care au participat la alegeri și rezultatul candidaturii lor, în termen de 30 de zile de la data alegerilor.

c) documentele prevăzute la a) și b) se publica pe site-ul partidului"

Explicații:

a) Numai rezultatul adunărilor naționale (și nu al celor locale) sunt de interes public major și trebuie să fie consemnat în registrul partidului.

Adunarea națională (congresul) constitutivă a partidului trebuie să urmeze la scurt timp de la înființarea partidului pentru a consemna în mod legal, adoptarea statutului și programului politic precum și conducerea centrală a partidului.

b) Participarea la alegeri este o cerință pentru ca partidul să își mențină înregistrarea în registrul partidelor. Neparticiparea la două alegeri succesive determină radierea partidului.

c) Toată activitatea partidului trebuie să fie transparentă (organizațiile secrete sunt interzise)

9. "Art. 25 (1) Modificarea statutului sau a programului partidului politic poate avea loc în condițiile prevăzute de statut."

se modifică după cum urmează:

"Art. 25 (1) Modificarea statutului sau a programului partidului politic poate avea loc numai în condițiile aprobării de către adunarea generală națională."

Explicații: Numai organismul care a aprobat primul statut, și anume organismul suprem de conducere al partidului, îl poate modifica ulterior.

10. "Art. 27 În fiecare an preelectoral partidele politice sunt obligate să își actualizeze listele de membri, cu respectarea cerințelor prevăzute la art. 19 alin. (3) și (4). Listele actualizate vor fi depuse la Tribunalul București până la data de 31 decembrie a celui an."

se modifică după cum urmează:

"Art. 27 În fiecare an partidele politice sunt obligate să își actualizeze listele cu membrii cotizanți care trebuie să respecte cerințele art. 19 (3), (4) și (5) pentru membrii fondatori. Listele actualizate vor fi depuse la Tribunalul București și vor fi postate pe site-ul partidului până la data de 31 decembrie a anului."

Explicații: cerințele de menținere în activitate a unui partid politic trebuie să fie aceleași ca pentru înscrierea sa plus îndeplinirea cerințelor legale privind participare la alegeri și comunicarea la Tribunalul București a modificărilor impotante intervenite.

11. "Art. 47 (1) Inactivitatea unui partid politic se poate constata în următoarele situații:
a) nu a ținut nicio adunare generală timp de 5 ani;
b) nu a desemnat candidați, singur sau în alianță, în două campanii electorale parlamentare succesive, în cel puțin 18 circumscripții electorale."

se modifică după cum urmează:

"Art. 47 (1) Inactivitatea unui partid politic se poate constata în următoarele situații:

a) nu a ținut nicio adunare generală timp de 2 ani;

b) nu a desemnat candidați, singur sau în alianță, în două campanii electorale locale sau parlamentare succesive, în cel puțin 18 circumscripții electorale."

Explicații: Condițiile reies din articolele anterioare care impun obligativitatea ținerii unei adunări naționale anuale și participarea la alegerile locale și parlamentare.

INIȚIATOR: Valeriu Todirașcu – senator independent

